

Wystawa w Galerii Biblio-Art

Przez siedem dni i siedem nocy dziki Enkidu zażywał miłości

Wernisaż wystawy

foto: Piotr Bógdół

Gilgamesz był pięknym i mocarnym władcą, który siadł postrach wśród poddanych. Bogowie ulegli modłom mieszkańców i zesłali włochatego olbrzyma Enkidu, równie silnego jak Gilgamesz. Kiedy doniesiono Gilgameszowi o jego istnieniu, kazał nierządnicę Szamchat udać się na pustynię, gdzie wraz z gazelami żył Enkidu i go uwieść. *„Przez siedem dni i siedem nocy dziki Enkidu zażywał miłości. Potem (...) zamierzał wrócić do swojego stada. Ale gazyłe już go nie chciały. Uciekły przed nim w popłochu – bo oto w pełni stał się człowiekiem”*.

Czy ktoś pomylił teksty i zamieścił w „Życiu Uczelni” baśń? Nie, to mit o Gilgameszu, który pobudzał wyobraźnię artystów już w czasach starożytnych. W Europie wzbudził zainteresowanie w drugiej połowie XIX w. wraz z odkryciami tabliczek klinowych, ich tłumaczeniami i edycjami eposu. Część z publikacji wzbogacona została ilustracjami. Z polskim tekstem zmierzili się trzej artyści: Ludwik Lille (do tłumaczenia Józefa Wittlina, Lwów 1922), Roman Opałka (do tłumaczenia Roberta Stillera, Warszawa 1967, Warszawa 1968 i Kraków 2004) oraz Marek Żuławski (do tłumaczenia Józefa Wittlina, Warszawa 1986).

10 lutego w galerii Biblio-Art odbyło się uroczyste otwarcie wystawy ilustracji do *Eposu o Gilgameszu* autorstwa Marka Żuławskiego. Jest to już szósta wystawa w Bibliotece PŁ, ale pierwsza, na której można było obejrzeć unikatowe dzieła sztuki.

Wystawa zbudowana została wokół kompletu czternastu oryginalnych serigrafii ręcznie poprawionych przez artystę techniką kolażu i podmalowanych, przygotowanych do brytyjskiego wydania Gilgamesza. Ich kolorystyka oparta jest *„na wibracji płaskich plam, bez żadnej faktury, a gwałtowność barw wiąże się z gwałtownością dziejów Gilgamesza”*. Typizacja postaci, kompozycja oparta na geometrycznych układach, działanie dużymi płaszczyznami mocnych kolorów powodują, że serigrafie są wyjątkowo dekoracyjne, odrealnione i ponadczasowe. Inspiracji artysta szukał w sztuce sumeryjskiej, asyryjskiej, egipskiej i greckiej. Uzupełniają je szkice i próbne odbitki. Wyjątkowym obiektem jest makietka książki z próbnymi odbitkami dwóch grafik, wykonana przez Circle Press w Londynie na zlecenie Editions Alecto.

Cykl Żuławskiego nie został pomyślany tylko jako ilustracje tekstu. Z eposu wydobyl artysta tematy o charakterze ponadczasowym, przedstawienia m.in.: władzy (Król Gilgamesz), kobiecości (Nierządnicza oczekująca na Enkidu), namiętności (Enkidu i nierządnicza), rywalizacji (Enkidu w zapasach z Gilgameszem), przyjaźni (Gilgamesz i Enkidu), śmierci (Śmierć Enkidu), poszukiwania (Gilgamesz na wodach śmierci) i potęgi natury (Potop).

O Gilgameszu tak napisał Marian Bohusz-Szyszko, jeden z najwybitniejszych malarzy polskiej emigracji w Wielkiej Brytanii: *„Legandy te natchnęły Marka Żuławskiego do stworzenia jednego z najwspanialszych dzieł plastyki dzisiejszej, jakie zdarzyło mi się widzieć”*.

Wystawę w Galerii Biblio-Art otworzył Sławomir Majoch (z Muzeum Uniwersyteckiego w Toruniu skąd pochodzą wystawiane prace), który wprowadził gości w świat twórczości Marka Żuławskiego.

Marek Żuławski (1908-1985) – malarz, rysownik, grafik, historyk i krytyk sztuki oraz autor wspomnień – od 1935 r. mieszkał poza Polską. Był synem znakomitego pisarza Jerzego Żuławskiego, autora *„Na srebrnym globie”*, bratem Juliusza – pisarza i tłumacza oraz Wawrzyńca – taternika i pisarza. Jego krewnym jest też reżyser – Andrzej. Marek Żuławski kilkakrotnie bywał w Łodzi. W 1938 r. miał tutaj indywidualną wystawę. W 1946 r. przyjechał do Warszawy by uczestniczyć w wystawie swoich prac zorganizowanej przez Muzeum Narodowe. Obrazy pokazał także w Łodzi, gdzie na czas swojego pobytu w Polsce mieszkał u matki, w Domu Literatów przy ulicy Żeromskiego. Trzecia wystawa prac Marka Żuławskiego miała miejsce w 1976 r. w BWA. Dziś uznawany jest on za jednego z najwybitniejszych polskich artystów tworzących na emigracji. Więcej informacji o autorze znaleźć można m.in. na stronach <http://www.marek-zulawski.umk.pl>.

Wystawę można oglądać w Bibliotece PŁ do 12 marca 2009 r.

■ Sławomir Majoch, Izabela Gajda

Makieta książki z próbnymi odbitkami dwóch grafik

foto: Piotr Bógdół

